

POLÍTICA I LEGISLACIÓ EDUCATIVES

Professor.: Mayka Lahoz

Titulació: Pedagogia

Departament: Pedagogia Sistemàtica i Social

A. OBJECTIUS

Introduir l'alumne en els diversos significats del terme *política* per, a partir d'aquí, examinar amb precisió el tipus de discurs que representa la *política de l'educació*, aprofundint en la relació entre la "política-domini" i el procés educatiu i analitzant com la "política-programació" organitza un sistema educatiu, sempre des de la perspectiva de la nostra cultura occidental. Igualment, es pretèn que l'alumne conegui els sistemes escolars espanyol i català, a través de l'anàlisi crítica de les diverses lleis que en són reguladores.

B. TEMARI

I PART. INTRODUCCIÓ A LA POLÍTICA DE L'EDUCACIÓ

1. EL TEMA DE L'HOME

1.1. L'educació com a necessitat social.

1.2. Raó, passió i decisió.

1.3. Dimensions de l'educació

1.3.1. Dimensió moral i ètica

1.3.2. Dimensió social.

1.3.3. Dimensió econòmica.

1.3.4. Dimensió política

2. ORGANITZACIÓ LINGÜÍSTICA DEL MÓN

2.1. El llenguatge com a vertebrador de la teoria i la praxi polítiques.

2.2. Modalitats del discurs humà.

2.3. Política de l'Educació com a metallenguatge.

3. REFERÈNCIES DEL PENSAMENT POLÍTIC OCCIDENTAL

3.1. Plató i Aristòtil. Camp conceptual del terme *política*.

3.2. L'home com a *animal polític*.

3.3. Significats del terme *política*.

3.4. La *Política-domini*.

4. CONCEPTES PRÒXIMS A POLÍTICA

4.1. La moral i l'ètica.

4.2. La religió.

4.3. La bellesa.

4.4. L'amor.

5. CAMPS D'EXERCICI DE LA POLÍTICA

5.1. La política com a atribut inherent a l'existència humana.

5.2. La política com a professió.

5.3. La política com a producte d'una realitat intersubjectiva.

5.4. La política com a exercici responsable de la ciutadania.

II PART. POLÍTICA-DOMINI I EDUCACIÓ

6. LES ESFERES PÚBLICA I PRIVADA

6.1. L'home com a animal social o polític.

6.2. La *polis* i la família.

6.3. L'auge del social.

6.4. L'esfera pública: el comú.

- 6.5. L'esfera privada: la propietat.
- 6.6. El social: el privat més el públic.
- 7. FAMÍLIA, PÀTRIA, NACIÓ I ESTAT
 - 7.1. La família.
 - 7.2. La pàtria.
 - 7.3. La nació.
 - 7.4. L'Estat.
- 8. BASES BIOLÒGIQUES DEL FET POLÍTIC
 - 8.1. Les conductes socials.
 - 8.2. Zoologia, psicologia i sociologia.
 - 8.3. El desig de dominar.
- 9. LA POLÍTICA DE L'ESTAT
 - 9.1. Poder i Autoritat.
 - 9.2. El poder de l'Estat.
 - 9.3. Estat i educació.
 - 9.4. Política-domini i educació.
- 10. EL MAL POLÍTIC RADICAL: EL TOTALITARISME
 - 10.1. Totalitarisme en el segle XX.
 - 10.1.1. La *Shoah*: producte i fracàs de la Modernitat.
 - 10.2. *Vita activa* i condició humana.
 - 10.2.1. Totalitarisme i natalitat.
 - 10.3. El camp de concentració: l'espai polític de la Modernitat.
 - 10.3.1. La despersonalització total: el *musulmà*.
 - 10.4. L'educació totalitària com a tècnica.
 - 10.5. El pluralisme com a mecanisme per a combatre l'acció totalitària.
- III PART. POLÍTICA-PROGRAMACIÓ I SISTEMA EDUCATIU**
- 11. LES LLEIS EDUCATIVES DE LA DEMOCRÀCIA ESPANYOLA
 - 11.1. Sistema educatiu i aparell escolar.
 - 11.2. Administració de l'educació.
 - 11.3. La Constitució de 1978 i l'educació.
 - 11.4. L'Estatut de Centres Escolars.
 - 11.5. Llei Orgànica del Dret a l'Educació (LODE).
 - 11.6. Llei Orgànica d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE).
 - 11.7. Llei Orgànica sobre la Participació, l'Avaluació i el Govern dels Centres (LOPEGCE).
 - 11.8. Llei de Reforma Universitària (LRU).
 - 11.9. Llei Orgànica d'Universitats (LOU).
 - 11.10. Llei Orgànica de Qualitat de l'Educació (LOCE).
- 12. INTERVENCIIONS DE L'ESTAT EN EDUCACIÓ
 - 12.1. Objectius, projectes i finalitats.
 - 12.2. Elecció i planificació del sistema educatiu.
 - 12.3. Participació de la societat civil.
 - 12.4. Elaboració de programes i determinació de mètodes.
 - 12.5. Punts de vista per a una política educacional realista.
- 13. L'ORGANITZACIÓ DE L'EDUCACIÓ A L'ESTAT AUTONÒMIC
 - 13.1. Característiques de l'Estat autonòmic.
 - 13.2. El model espanyol de descentralització educativa.

- 13.3. El procés autonòmic en educació.
- 13.4. Els pactes autonòmics de 1992.
- 13.5. Les administracions educatives de l'Estat autonòmic.
- 13.6. El sistema educatiu de Catalunya.

14. L'EDUCACIÓ DINS LA UNIÓ EUROPEA

- 14.1. La Unió Europea i les institucions comunitàries.
- 14.2. L'educació en la Unió Europea.
- 14.3. Crisi de l'Estat, crisi de l'educació a Europa: el nou rol de l'Estat en educació.
- 14.4. Els debats europeus en política educativa.
 - 14.4.1. Finalitats i valors de l'educació.
 - 14.4.2. Administració, gestió i avaluació dels sistemes educatius.
 - 14.4.3. Curriculum, organització escolar i professió docent.
- 14.5. Política, exterioritat i crítica.

C. METODOLOGIA

El professor exposarà els temes a classe i estimularà la discussió amb els alumnes d'aquells aspectes més rellevants en referència a la Política de l'Educació. Igualment, es dedicaran algunes sessions a debatre les lectures obligatòries assignades pel professor. Els alumnes, en grups de quatre-sis persones, presentaran a la resta de companys i per escrit al professor els continguts essencials de cada llei, així com una anàlisi crítica de les mateixes i les seves possibilitats de millora.

D. AVALUACIÓ

Es tindrà en compte la participació dels alumnes en els debats i els seus treballs grupals presentats a classe i al professor. A final de curs tindrà lloc la realització d'una prova escrita relacionada amb els temes treballats a classe, valorant principalment la capacitat d'exercir la crítica i la reflexió davant les preguntes plantejades.

E. BIBLIOGRAFIA

- AA VV (1984). *Declaración Universal de Derechos Humanos*, Madrid, Amnistía Internacional.
- AA VV (1985). *Condicionamientos sociopolíticos de la educación*, Barcelona, Ceac.
- AA VV (1989). *Tractats Constitutius de les Comunitats Europees*, Barcelona, Patronat Català Pro-Europa.
- AA VV (1990). *La LOGSE: qué pretende y cómo incidirá en la acción educativa*, Barcelona, Secretariat de l'Escola Cristiana a Catalunya.
- AA VV (1992). *Textos relativos a la política europea de educación*, Luxemburgo, Oficina de Publicaciones Oficiales de las Comunidades Europeas.
- AA VV (1992). *Tratado de la Unión Europea*, Madrid, Secretaría de Estado para las Comunidades Europeas.
- AA VV (2002). *Informe educativo 2002. La calidad del sistema educativo*, Madrid, Santillana.
- ABENDROTH, W. (1971). *Introducción a la ciencia política*, Madrid, Anagrama.
- AGAMBEN, G. (1998). *Homo sacer. El poder soberano y la nuda vida*, València, Pre-Textos.
- ALONSO DE ANTONIO, J.A. (1986). *El Estado autonómico y el principio de solidaridad como colaboración legislativa*. Vol I. Madrid: Congreso de los Diputados.
- ANELE (1994). *La Unión Europea y la educación. España*, Madrid, Ministerio de Educación y Ciencia, Ministerio de Cultura.

- APPLE, M.W. (1994). *Educación y poder*, Barcelona, Paidós/MEC.
- ARANGUREN, J.L. (1963). *Ética y política*, Madrid, Guadarrama.
- ARENDT, H. (1987). *Los orígenes del totalitarismo*. 3 vols., Madrid, Alianza.
- ARENDT, H. (1997). *¿Qué es política?*, Barcelona, Paidós.
- ARENDT, H. (1998). *La condición humana*, Barcelona, Paidós.
- ARISTÓTELES (1985). *Ética a Nicómano*, Barcelona, Orbis.
- ARISTÓTELES (1985). *Política*, Barcelona, Orbis.
- BARCELÓ, M. (1991). *Derechos y deberes constitucionales en el Estado autonómico*, Madrid, Generalitat de Catalunya/Civitas.
- BÁRCENA, F. (1997). *El oficio de la ciudadanía*, Barcelona, Paidós.
- BÁRCENA, F.; MÈLICH, J.-C. (2000). *La educación como acontecimiento ético. Natalidad, narración y hospitalidad*, Barcelona, Paidós.
- BAUMAN, Z. (1997). *Modernidad y Holocausto*, Madrid, Sequitur.
- BÉJAR, H. (1993). *La cultura del yo. Pasiones colectivas y afectos propios de la teoría social*, Madrid, Alianza.
- BOIX, M.; GARCÍA SUÀREZ, J.A. (1985). *La LODE. Anàlisi i comentaris des de Catalunya a una llei controvertida*, Barcelona, Edicions de la Universitat de Barcelona.
- BOSCH FONT, F. (1987). *Los fines y la gestión del sistema educativo español*, Madrid, Instituto de Estudios Económicos.
- BREZINKA, W. (1990). *La educación en una sociedad en crisis*, Madrid, Narcea.
- CAMPS, V. (1993). *Virtudes públicas*, Madrid, Espasa-Calpe.
- CAMPS, V. (1994). *Los valores de la educación*, Madrid, Anaya.
- CAMUS, A. (1995). *Los justos*, Madrid, Alianza.
- CAMUS, A. (1995). *Calígula*, Madrid, Alianza.
- CANETTI, E. (2002). *Masa y poder*, Barcelona, Círculo de Lectores/Galaxia Gutenberg.
- CASSIRER, E. (1993). *Le Mythe de l'État*, París, Gallimard.
- CHEVALIER, H.; MAIR, P. (1969). *Los grandes textos políticos desde Maquiavelo a nuestros días*, Madrid, Aguilar.
- CIDE (1995). *Sistema Educativo Español 1995*, Madrid, CIDE-MEC.
- COLOM, A.J. (ed.) (1994). *Política y planificación educativa*, Sevilla, PreSpínola.
- COLOM, A.J. (coord.) (1997). *Teorías e instituciones contemporáneas de la educación*, Barcelona, Ariel.
- COLOM, A.J.; DOMÍNGUEZ, E. (1997). *Introducción a la política de la educación*, Barcelona, Ariel.
- COMUNIDAD DE MADRID (1993). *La participación en la renovación de la escuela*, Madrid, Gobierno Autónomo de la Comunidad de Madrid, Consejería de Educación y Cultura, Dirección General de Educación.
- CONSEJO ESCOLAR DE EUSKADI (1994). *La política educativa europea y la dimensión europea de la educación. La participación como factor de calidad educativa*, Vitoria-Gasteiz, SCP Gobierno Vasco.
- COOMBS, Ph. (1985). *La crisis mundial de la educación. Perspectivas actuales*, Madrid, Santillana/Aula XXI.
- CORTINA, A. (2001). *Contracte i aliança. Ètica, política i religió*, Barcelona, Cruïlla.
- DELORS, J. et al. (1996). *Educació: hi ha un tresor amagat a dins. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació per al segle XXI*, Barcelona,

- Centre UNESCO de Catalunya.
- DOMÍNGUEZ RODRÍGUEZ, E. (coord.) (1996). *Política y educación. El caso de España y Portugal*, Salamanca, Hespérides.
- DUCH, Ll. (1997). *La educación y la crisis de la modernidad*, Barcelona, Paidós.
- DUCH, Ll. (2001). *Armes espirituals i materials: Política. Antropologia de la vida quotidiana* 4,2, Barcelona, Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- FERNÁNDEZ SORIA, J.M.; MAYORDOMO, A. (1993). *Política educativa y sociedad*, Valencia, Edicions de la Universitat de València.
- FERNÁNDEZ SORIA, J.M. (2003). *Manual de política y legislación educativa*, Madrid, Síntesis.
- FONT, N. (1998). *Democràcia i participació ciutadana*, Barcelona, Ed. Mediterrània.
- FREUND, J. (1968). *La esencia de lo político*, Madrid, Ed. Nacional.
- FULLAT, O. (1994). *Política de la educación. Politeya – Paideia*, Barcelona, Ceac.
- FULLAT, O. et al. (2001). *Cap a una llei europea d'educació*, Barcelona, Servei de Publicacions de la Universitat Autònoma de Barcelona.
- GALBRAITH, J.K. (1984). *La anatomía del poder*, Barcelona, Plaza y Janés.
- GARCÍA DE ENTERRÍA, E. (1985). *Estudios sobre autonomías territoriales*, Madrid, Civitas.
- GARCÍA GARRIDO, J.L. (1992). *Problemas mundiales de la educación. Nuevas perspectivas*, Madrid, Dykinson.
- GARCÍA GÓMEZ, M. (1985). *Derechos Humanos y Constitución Española*, Madrid, Alhambra.
- GARCÍA SUÁREZ, J.A. (1991). *Política educativa comunitaria*, Barcelona, Boixareu Universitaria.
- GASÒLIBA, C.A. (1991). *Unió Europea*, Barcelona, Tibidabo.
- GENTO, S. (1994). *Participación en la gestión educativa*, Madrid, Santillana.
- GIDDENS, A. (1997). *Política, sociología y teoría social*, Barcelona, Paidós.
- GÓMEZ RODRÍGUEZ DE CASTRO, et al. (1989). *Génesis de los sistemas educativos nacionales*, Madrid, Servicio de Publicaciones de la UNED.
- GONZÁLEZ GARCÍA, J.M. (1998). *Metáforas del poder*, Madrid, Alianza.
- GOODWIN, B. (1997). *El uso de las ideas políticas*, Barcelona, Península.
- HALLAK, J. (1991). *Invertir en el futuro. Definir prioridades educacionales en el mundo en desarrollo*, Madrid, Tecnos/UNESCO.
- HOBBS, Th. (1965). *Antología: Del ciudadano – Leviatán*, Madrid, Tecnos.
- KYMLICKA, W. (1995). *Filosofía política contemporánea*, Barcelona, Ariel.
- LOCKE, J. (1985). *Ensayo sobre el gobierno civil*, Barcelona, Orbis.
- MAQUIAVELO, N. (1988). *El príncipe*, Madrid, Espasa-Calpe.
- MARAVALL, J.M. (1984). *La Reforma de la Enseñanza*, Barcelona, Laia.
- MEC (1987). *El desarrollo de la reforma universitaria*, Madrid, Centro de Publicaciones del Consejo de Universidades.
- MEC (1989). *Libro Blanco para la Reforma del sistema educativo*, Madrid.
- MEC (1985-1990). *Historia de la educación en España. Textos y documentos*. 6 vols., Madrid (conté els textos legals més importants des de 1812 fins a 1945).
- MEC (1993). *LOGSE, Ley Orgánica de Ordenación General del Sistema Educativo y normativa complementaria*, Madrid, Boletín Oficial del Estado.
- MEC (1994). *Centros educativos y calidad de la enseñanza. Propuesta de actuación*,

- Madrid, MEC, Secretaría de Estado de Educación.
- MEC (1985-1995). *La educación y el proceso autonómico. Textos legales y jurisprudenciales*. 10 vols., Madrid (conté les disposicions del MEC i de les comunitats autònomes).
- MEC (1996). *Informe sobre el estado y situación del sistema educativo. Curso 1994-95*, Madrid, Consejo Escolar del Estado.
- MINISTERIO PARA LAS ADMINISTRACIONES PÚBLICAS (1992). *Acuerdos autonómicos de 28 de febrero de 1992*, Madrid, Instituto Nacional de Administración Pública.
- MINISTERIO PARA LAS ADMINISTRACIONES PÚBLICAS (1993). *El Estado autonómico*. 3 vols., Madrid, Boletín Oficial del Estado.
- NOGUEIRA, R. (1988). *Principios constitucionales del sistema educativo español*, Madrid, Ministerio de Educación y Ciencia.
- O.C.D.E. (1991). *Escuelas y calidad de la enseñanza. Informe Internacional*, Barcelona, Paidós.
- O.C.D.E. (1996). *Panorama educativo. Análisis 1996*, París, O.C.D.E.
- OSSORIO, M. (1982). *Diccionario de ciencias jurídicas, políticas y sociales*, Buenos Aires, Heliasta.
- PARRA LUNA, F. (1983). *Universidad: ¿Reforma o Contrarreforma?*, Madrid, Zero.
- PÉREZ DÍAZ, V. (1993). *La primacía de la sociedad civil. El proceso de formación de la España democrática*, Madrid, Alianza.
- PUELLES, M. de (1991). *Política y administración educativas*, Madrid, UNED.
- PUELLES, M. de (1991). *Educación e ideología en la España contemporánea*, Barcelona, Labor.
- PUELLES, M. de, et al. (1996). *Política, legislación e instituciones en la educación secundaria*, Barcelona, ICE Universitat de Barcelona/Ed. Horsori.
- REAL ACADEMIA DE DOCTORES (1995). *Hacia un nuevo derecho a la educación. Principios filosófico-jurídicos y comunitarios en la política educativa de la Unión Europea*, Madrid, Dykinson.
- RICOEUR, P. (1992). *Lectures 1. Autour du Politique*, París, Seuil.
- ROUSSEAU, J.J. (1993). *El contrato social*, Barcelona, Altaya.
- RUÍZ BERRIO, J. (dir.). (1997). *La educación en España. Textos y documentos*, Madrid, Actas.
- SÁNCHEZ AGESTA, L. (1985). *Sistema político de la Constitución española de 1978*, Madrid, Editoriales de Derecho reunidas.
- SARRAMONA, J. (1993). *Cómo entender y aplicar la democracia en la escuela*, Barcelona, Ceac.
- SARRAMONA, J. (1993). *Idees i propostes d'acció per a una pedagogia actual*, Barcelona, Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament.
- SARTRE, J.-P. (1996). *Las manos sucias*, Madrid, Alianza.
- SEGOVIA, J. (1992). *Claves de la Reforma Educativa*, Madrid, Popular.
- TEDESCO, J.C. (1995). *El nuevo pacto educativo*, Madrid, Anaya.
- TEIXIDÓ, M. (1997). *Supervisión del sistema educativo*, Barcelona, Ariel.
- TENZER, N. (1992). *La sociedad despolitizada*, Barcelona, Paidós.
- TRIADÚ, J. et al. (1997). *Per a un sistema d'ensenyament nacional català. Bases, problemes i tendències*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans.

- VILARIÑO PINTOS, E. (1996). *La construcción de la Unión Europea*, Madrid, Arco Libros.
- VILLASANTE, R. (1995). *Las democracias participativas*, Madrid, Hoac.
- WARNOCK, M. (1988). *Una política común de educación. Bases para una reforma global*, Barcelona, Paidós/MEC.
- WEBER, M. (1997). *El político y el científico*, Madrid, Alianza.